

Herkenning van een licht verstandelijke beperking (LVB)

Wat is een LVB?

- IQ tussen 50-85, waarbij verschil kan bestaan tussen onderdelen IQ-profiel (bijv. sterk in taal en moeite met plannen of praktische taken)
- Meestal geen uiterlijke kenmerken → beperking is vaak onzichtbaar
- Gedrag komt vaak 'normaal' over → risico op overschatting
- Moeite met praktische en sociale vaardigheden
- 1:17 Nederlanders heeft een LVB, dat is gemiddeld één per spreekuur!

Anamnese

Een combinatie van kenmerken uit de anamnese kan wijzen op een LVB

Wat valt op?

- Streetwise (straattaal/bijdehand)
- Afhankelijk van ouders/verzorgers
- Eenvoudig taalgebruik
- Beperkte woordenschat
- Veel no-shows
- Komt vaak te laat
- Speciaal onderwijs
- MBO-niveau 1 of 2 (max.)

Sociale anamnese

- In aanraking (geweest) met jeugdzorg/wijkteam/schuldsanering
- In aanraking met politie/justitie
- Groepsdruk → Durft geen nee te zeggen (makkelijk beïnvloedbaar)
- Laag sociaal milieu
- 'Verkeerde vrienden'
- Impulsief

Voorgeschiedenis

Psychisch/Psychiatrisch

- ADHD, Autisme Spectrum Stoornis (ASS)
- Stemmings-/angststoornis
- Moeilijk verstaanbaar gedrag

Ziekenhuis & zorg

- Opnames bij > 2 specialismen
- Combi somatiek & psychiatrie

Stressgerelateerd

- Chronische vermoeidheid
- Chronische buikklachten

Neurologisch

- Epilepsie

Intoxicaties

- Middelenmisbruik

Hart & Vaten

- Hypertensie op jonge leeftijd
- Aangeboren hartafwijking

Bewegingsapparaat

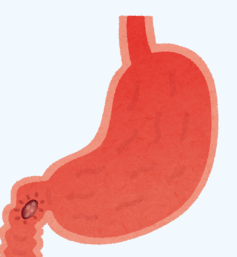
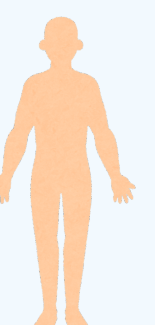
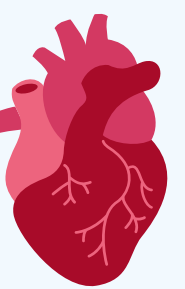
- X- / O-benen, voetproblemen
- Rugproblemen

Maag-darm

- IBS (Prikkelbare darm syndroom)
- Buikpijn zonder duidelijke oorzaak

SOA's en zwangerschap

- SOA's
- Ongewenste zwangerschap(pen)

Medicatie

- Meer dan 2 verschillende soorten medicatie (subgroepen), bijvoorbeeld:
 - Maag-darm medicatie (Macrogol, PPI)
 - Pijnstillers en/of Reuma medicatie (gewrichtsinjecties)
 - Antibiotica/Antimycotica
 - Corticosteroïden
 - Epilepsie medicatie
 - Psychofarmaca
 - ADHD

Lichamelijk onderzoek

- Draagt bril
- Draagt gehoorapparaat
- Afwijkend looppatroon
- X- of O-benen
- Doorgezakte voeten
- Scoliose
- Beperkte zelfzorg/hygiëne

Tijdens anamnesegeprek

- Nerveuze indruk (zweeten, rood hoofd, wiebelen), stilvallen, boos reageren, wegstaren, enz.

Praktische en sociale vaardigheden

Meer moeite met:

- Schrijven/lezen/voorlezen
- Klokkijken
- Rekenen
- Digitale vaardigheden
- Hulp vragen
- Veranderingen
- Plannen en organiseren
- Nakomen van afspraken
- Begrijpen van uitleg/instructies/brieven
- Huishoudelijke taken plannen/organiseren
- Reizen met het OV

Handige tips!

- **Tip 1:** Vraag naar het opleidingsniveau, bijvoorbeeld: "Heb je de basisschool afgerond?" Sla deze stap niet over.
- **Tip 2:** Vraag of de persoon kan lezen, schrijven en klokkijken.
- **Tip 3:** Vraag naar het netwerk. Hoe ziet dat eruit? Bijvoorbeeld: "Waar woon en werk je, en met wie heb je contact?"

Vermoeden van een LVB?

Zet dan deze screeningsinstrumenten in:

- **SCIL** (Screener voor Intelligentie en Licht verstandelijke beperking) - Signaleren van (mogelijk) licht verstandelijke beperking
- **SCAF** (Screener Adaptief Functioneren) - Inzicht in adaptief functioneren (lezen, schrijven, rekenen en sociale en praktische vaardigheden)

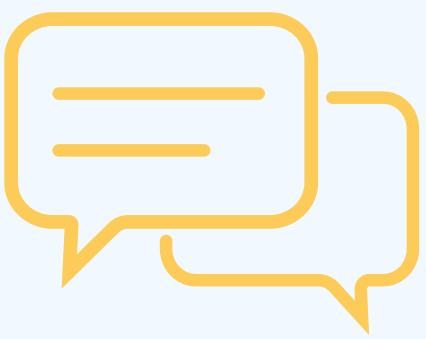
Kijk voor meer informatie op:

- Landelijk Kenniscentrum LVB - <https://www.kenniscentrumlvb.nl/>

Communicatie met mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB)

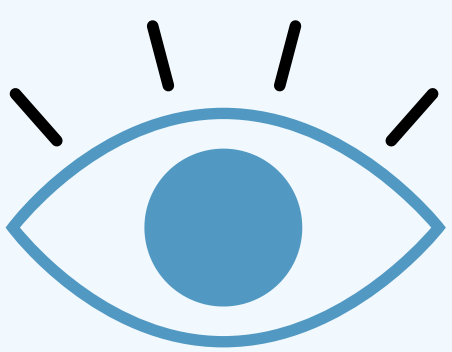
Voor het leveren van passende zorg is goede communicatie heel belangrijk. Hieronder staan handige tips&tricks voor het communiceren met mensen met een LVB.

Taalgebruik

- Gebruik korte en duidelijke zinnen
- Vermijd medische termen & vaktaal
- Spreek respectvol, vermijd verkleinwoorden of een kinderachtige toon
- Tutoyeer niet zonder toestemming te vragen

Visueel & gestructureerd

- Gebruik plaatjes of pictogrammen
- Tekenen kan helpen om je uitleg te verduidelijken
- Leg uit in kleine stappen
- Herhaal belangrijke informatie
- Rond elk onderwerp duidelijk af. Zeg bijvoorbeeld: "Dit ging over de uitslag. Nu gaan we het hebben over de behandeling."

Gedrag & houding

- Spreek de persoon rechtstreeks aan, niet alleen de begeleider. Vraag bijvoorbeeld: "Wat vindt u/vind jij belangrijk?"
- Zorg voor een rustige omgeving om overprikkeling te voorkomen
- Houd structuur vast
- Beperk keuzes tot maximaal twee
- Bespreek één onderwerp per keer
- Stimuleer tot zelf nadenken

Geef tijd en ruimte

- Geef extra verwerkingstijd; toon geduld
- Geef ruimte en tijd om te reageren; wacht 5 seconden na een vraag
- Ga na of de persoon je begrijpt; vraag door
- Vraag om in eigen woorden te herhalen wat er is besproken
- Laat een naaste meekomen naar het gesprek!

Handige tips!

- **Tip 1:** Gebruik tekeningen of websites om moeilijke woorden/medicatie eenvoudiger uit te leggen (bijvoorbeeld kijksluiter.nl, steffie.nl en leessimpel.nl).
- **Tip 2:** Overweeg je een SCIL of SCAF af te nemen? Leg dit bijvoorbeeld zo uit: "We kijken samen hoe u informatie begrijpt en hoe het gaat in het dagelijks leven, zoals reizen, afspraken regelen of zelfstandig dingen doen."
- **Tip 3:** Gebruik in je communicatie zoveel mogelijk dezelfde woorden als de persoon gebruikt.
- **Tip 4:** Plan extra consulttijd of een dubbele afspraak als je van tevoren weet dat dit nodig is.
- **Tip 5:** Schrijf belangrijke punten op of laat de persoon dit zelf opschrijven.

Dit zakkaartje is voortgekomen uit een samenwerking tussen:

- *Dr. Laura de Graaff, internist-endocrinoloog bij Erasmus MC & RadboudUMC*
- *Drs. Roos Edens-Voorrips, projectleider MEE lab (NHL Stenden & MEE Noord)*
- *Studenten Verpleegkunde & Social Work van NHL Stenden Hogeschool in Leeuwarden.*

Daarnaast is er samengewerkt met mensen met een LVB, artsen en verpleegkundigen.